

פרשת נח התש"פ

"וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הָאָדָמָה"

א. "אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ, נֹחַ, אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו, אֵת הָאֱלֹהִים הִתְהַלָּךְ נֹחַ. וַיּוֹלֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים, אֵת שָׁם, אֵת חָם, וְאֵת יֶפֶת. וַתִּשְׁחַח הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאָרֶץ, וְהִנֵּה נִשְׁחַתְתָּה, כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֵת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ, קַח כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֵת הָאָרֶץ. עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גִפְרִית, קַנִּים תַּעֲשֶׂה אֵת הַתֵּבָה, וְכִפְרֶת אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר. וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אַרְדָּת הַתֵּבָה, חֲמֵשִׁים אַמָּה רְחֹבָהּ, וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ. צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה, וְאֶל אַמָּה תִּכְלְנָהּ מִלְּמַעְלָה, וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תִּשְׂשֶׂה, תַּחְתִּיִּם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה. וְאֲנִי, הִנְנִי מֵבִיא אֵת הַמַּבּוּל מִיָּם עַל הָאָרֶץ, לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים - מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגּוּעַ. וְהַקַּמְתִּי אֵת בְּרִיתִי אִתְּךָ, וּבֵאתְךָ אֶל הַתֵּבָה, אַתָּה וּבְנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וְנִשְׂי בְנֶיךָ אִתְּךָ. וּמִכָּל הַחַי מִכָּל בָּשָׂר, שְׁנַיִם מִכָּל, תִּבְיֵא אֶל הַתֵּבָה לְהַחִיֵּת אִתְּךָ, זָכָר וּנְקֵבָה יְהִיוּ. מִהַעוֹף לְמִינֵהוּ, וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ, מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ, שְׁנַיִם מִכָּל, יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחִיֹּת. וְאַתָּה קַח לְךָ, מִכָּל מֵאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכֵל, וְאִסַּפְתָּ אֵלֶיךָ, וְהָיָה לְךָ וּלְהֶם לְאֲכֹלָהּ. וַיַּעַשׂ נֹחַ, כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים - כֵּן עָשָׂה", (בראשית, ו, ט' - כב').

"וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הָאָדָמָה, וַיִּטַּע כְּרָם", (בראשית, ט' - כ').

והנה, על עניין "וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הָאָדָמָה, וַיִּטַּע כְּרָם", פירש רש"י, וז"ל:

" ויחל' - עשה עצמו חולין, שהיה לו לעסוק תחלה בנטיעה אחרת,

'איש האדמה' - אדוני האדמה ...

'ויטע כרם' - כשנכנס לתבה, הכניס עמו זמורות ויחורי תאנים".

ובמאמר זה שומא עלינו לעיין, היאך נח שהעידה עליו התורה הקדושה, "איש צדיק תמים הנה בדרתיו, את האלהים התהלך נח" -

הגיע לדרגה זו, של "עשה עצמו חולין",

והלא, גם לדברי האומרים¹, "ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק,
ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום" -

עדיין יש לעיין, היאך מתחבר הדבר, לדרגת "עשה עצמו חולין".

ב. והנה, בתיבת נח, רמז הקב"ה לנח, שעליו לעסוק במצוות הצדקה,
וכדלהלן.

דהנה, על הפסוק (בראשית, יד' - יח'), "וּמִלְכֵי צָדָק מְלֶךְ שָׁלֵם, הוֹצִיא לָחֶם וְיָיִן,
וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן",

מצינו בדברי רבותינו ז"ל², כך:

" ילדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה"³, זהו שאמר הכתוב⁴ - 'בני
אל יקנא לבך בחטאים',

ובמה יקנא לבך,⁵ 'ביראת ה' כל היום'.

אל תקנא בנרן של רשעים ... קנא בנר שאינו נדעך לעולם ואינו פוסק, ואי זה זה -
⁶ 'כי נר מצוה ותורה אור'.

אמר הקדוש ברוך הוא, קנא, שאלמלא הקנאה אין העולם עומד -

אין אדם נוטע כרם, אין אדם נושא אשה ואין אדם בונה בית.

אלמלא שקנא אברהם, לא היה קונה שמים וארץ,

¹ יעויין מש"כ רש"י, על הפסוק הראשון של פרשתן.

² ילקוט שמעוני, תהילים, רמז תשכח'.

³ תהילים, לז' - א'.

⁴ משלי, כג' - יז'.

⁵ שם.

⁶ משלי, ו' - כג'.

אימתי קנא. כשאמר⁷ למלכי צדק, כיצד יצאתם מן התבה. אמר לו, בצדקה שעשינו שם. אמר לו, ומה צדקה עשיתם בתבה, וכי עניינים היו שם, והלא לא היו שם אלא נח ובניו, ועם מי הייתם עושין צדקה,

אמר לו, עם הבהמה וחיה ועוף -

לא היינו ישנים, אלא נותנין היינו לפני זה ולפני זה.

אותה שעה אמר אברהם, ומה אלו אלולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאין, וכיון שעשו צדקה יצאו -

אני, אם אעשה בבני אדם, שהם בצלמו של הקדוש ברוך הוא, על אחת כמה וכמה -

אותה שעה,⁸ ויטע אשל בבאר שבע. אכילה, שתיה, לוייה."

ומבואר:

דזכות הצדקה, היא שהצילה את נח ובניו בתיבה.

והנה, "כִּפָּר", הוא מלשון צדקה,

וכמאמר הכתוב (שמות, ל' - יב'), "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם, וְנָתַנּוּ אִישׁ כִּפָּר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֻד אֹתָם, וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֻד אֹתָם",

וכמאמר הכתוב (משלי, יג' - ח'), "כִּפָּר נַפְשׁ אִישׁ עֲשָׂרוֹ, וְרָשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה" -

ויעויין שם בדברי רש"י, שכתב וז"ל:

"כִּפָּר נֶפֶשׁ אִישׁ עֲשָׂרוֹ - עֲשָׂרוֹ שֶׁל אָדָם, הוּא כּוֹפֵר נֶפֶשׁוֹ, שֶׁעָשָׂה מִמֶּנּוּ צַדִּיקָה,

וְרָשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה - וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִשְׁמִיעַ גְּעָרָה לְרָשׁ, שְׁנוֹתָן לוֹ וְאִינוּ מְכַלִּימוּ".

וזה הוא אומרו, בריש פרשתן:

"וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבֵּית וּמִחוּץ בִּכְפָר",

דהיינו, שכל מעשה ותכלית התיבה, היא מעשה חסד⁹.

⁷ אברהם אע"ה למלכי צדק, שהוא שם בן נח.

⁸ בראשית, כא' - לג'.

ג. והנה, על הפסוק האמור בריש פרשתו, "אִישׁ צְדִיק תִּמְּוֶה הָיָה בְּדַרְתָּיו",
כתב רש"י, וז"ל:
"יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים - היה
צדיק יותר,
ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם -
לא היה נחשב לכלום".
ונתקשה בזה מו"ר מורינו הגה"צ רבי מיכאל טולידאנו שליט"א^{10 11} :
מפני מה יש לדרוש את נח לגנאי, והלא, גם אם היה צדיק לדורו בלבד -
סוף כל סוף, הוא היחיד שזכה לעדותו של הקב"ה (בראשית, ז' - א'), "כִּי אֶתְּךָ
רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה",
והוא היחיד, שזכה להצלתו מפני מי המבול.
וביאר זאת, בטוב טעם ודעת, ובמתק שפתים, כדרכו בקודש :
דהנה, מצינו בדברי ה"זוהר הקדוש"¹² -
"תִּנּוּ רַבָּנָן, מַה הִשְׁיֵב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַח, כְּשֵׁיִצָּא מִן הַתִּיבָה, וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם
חָרֵב,

⁹ בשבת קודש פרשת "בראשית", דשנה זו תש"פ, התארחתי בעיה"ק ירושלים תובב"א,

ושם מצאתי ספר נכבד עד למאוד, בשם "וללוי אמר", שהביא חידוש נפלא זה,

ספר זה, הוא מכתבי מחבר הספר "דף על הדף", הלא הוא הגה"ח רבי אברהם נח הלוי קליין זצ"ל.

¹⁰ ידיד נעורים לסבי הגה"צ רבי דוד בר חן זיע"א, ולהבחל"ח, לסבי הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א,

ונכדו של הרב הדומה למלאך ה', כמוהר"ר רבי רפאל ברוך טולידאנו זיע"א, רבה של העיר מקנס, ומחבר
הספר "קיצור שולחן ערוך - טולידאנו",

מקום עולה של תורה בארץ ובעולם - למעלה משישים שנים, ונשיא הישיבות "ברית יעקב" ו"אור ברוך".

¹¹ כך שמעתי ממנו, ביום א' כח' בתשרי התש"פ, בכנס הבוגרים של ישיבתנו הקדושה "ברית יעקב",
בעיה"ת בני ברק.

¹² "זוהר חדש", כרך א', פרשת נח, דף לח' ע"ב.

והתחיל לבפות עליו, ואמר, רבונו של עולם, נקראת רחום, היה לך לרחם על בריותיך.

השיבו הקדוש ברוך הוא, רענא שטיא¹³, כען אמרת דא¹⁴, ולא בזמנא דאמרת לך בלישנא רכיכא¹⁵,

דכתיב, 'עשה לך תבת עצי גפר'... 'ואני הנני מביא את המבול'... 'לשחת כל בשר'... 'ולאמר ה' לנח'... 'כי אתה ראיתי צדיק לפני בדור הזה',

כולי האי אתעפבית עמך, ואמרת לך, בדיל דתבעי רחמין על עלמא¹⁶,

ומכדין דשמעת דתשתיוזיב את בתיבותא, לא עאל בלבך בישותא דעלמא, ועבדת תיבותא ואשתזבתא¹⁷,

וכען דאתאביד עלמא, פתחית פומך למללא קדמי בעיין ותחנונין¹⁸."

והנה, מה שהביא הזוהר הקדוש למעשה זה, ומה שהביאה התורה הקדושה למעשה נטיעת הכרם - לאחר היציאה מן התיבה, אינו חלילה לספר בגנותו של נח,

אלא, ללמד לדורות הבאים לקח, שפעולתו של היחיד, אינה פעולה בעלמא -

פעולה של יחיד, יש בה כוח בלתי ניתן לתיאור, אשר יכולה לבנות את כל העולם, ומאידיך לקלקל את כל העולם.

והן הם דברי רש"י, הנ"ל:

"ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם - לא היה נחשב לכלום",

¹³ רועה שוטה.

¹⁴ כעת נזכרת בדבר.

¹⁵ ולא בזמן שהודעתך, בלשון רכה, שעתיד אני להחריב את העולם.

¹⁶ כל מה שהתעכבתי איתך בדברים, אינו בא על חינום, אלא, בשביל שתבקש רחמים על הדור.

¹⁷ ומכיוון ששמעתי שאתה ניצול בתוך התיבה, כבר לא דאגת על האחרים, כיוון שאתה ניצול.

¹⁸ ורק כעת, שאתה רואה את המצב, אתה נזכר ומצטער - מפני מה לא התפללת על דורך.

דכיוון שטעם הדבר שהתורה הקדושה מספרת לנו - עניינים אלו, הם בכדי
שניקח מוסר לדורות הבאים -

לפיכך נדרש לגנאי, כי פעולתו של יחיד במקרה זה, לא הועילה לדורו כי אם
לעצמו.

ומאידך -

"יש מרבותינו דורשים אותו לשבת, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים - היה צדיק
יותר",

כי מכוחו של אותו יחיד, נח, למדנו מהי מעלתה של תיבת נח - לאורך כל
הדורות, תיבה אשר משמרת את האדם - מהרוחות הזרות שמנשבות בכל דור
ודור.

ד. והנה, האריכו רבותינו ז"ל (בראשית רבה, פרשה ל', ה'), בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל נֹחַ :

"נִיחָא לו, נִיחָא לְעוֹלָם,

נִיחָא לְאַבוֹת, נִיחָא לְבָנִים,

נִיחָא לְעֵלְיוֹנִים, נִיחָא לְתַחְתּוֹנִים,

נִיחָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, נִיחָא לְעוֹלָם הַבָּא".

עוד מצינו בדברי המדרש (תנחומא, פרשתן, אות ו') :

" נח נח' ¹⁹, נח - בעולם הזה, נח - בעולם הבא,

אמר הקדוש ברוך הוא, כשאבוא לנחם את ירושלים, בנח הצדיק אני נשבע לה,
שאיני משעבד בניה עוד. שנאמר (ישעיה, נד' - ט'), 'כי מי נח זאת לי'."

ובמדרש (דברים רבה, פרשה יא', ג'), דרשו רבותינו ז"ל :

"נח אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנִי גָדוֹל מִמֶּךָ, שְׁנִצַּלְתִּי מִדּוֹר הַמַּבּוּל,

אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, אֲנִי נִתְעַלֵּיתִי יוֹתֵר מִמֶּךָ -

אֶתְּהָה הִצַּלְתָּ אֶת עַצְמְךָ, וְלֹא הָיָה בְּךָ כֹּחַ לְהַצִּיל אֶת דּוֹרְךָ -

¹⁹ הוא עניין הכפילות, בהאמור בריש פרשתן, "אֶלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ, נֹחַ וכו'.

אָבֵל אֲנִי הַצֵּלְתִּי אֶת עַצְמִי, וְהַצֵּלְתִּי אֶת דּוֹרֵי כְּשֶׁנִּתְחַיְבוּ כְּלִיהַּ בְּעַגְלָא ...

לָמָּה הִדְבַּר דּוֹמָה, לְשֵׁנֵי סְפִינּוֹת שֶׁהָיוּ בַּיָּם, וְהָיוּ בְּתוֹכָן שְׁנֵי קַבְרֵינִיטִים, אֶחָד הִצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְלֹא הִצִּיל אֶת סְפִינָתוֹ, וְאֶחָד הִצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת סְפִינָתוֹ - לָמֵי מְקַלְסִין, לֹא לָאוֹתוֹ שֶׁהִצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת סְפִינָתוֹ - כִּדְ נַח, לֹא הִצִּיל אֶלָּא אֶת עַצְמוֹ. אָבֵל מִשָּׁה, הִצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת דּוֹרוֹ.²⁰

ה. וכתב בזה ²⁰ סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א, וז"ל:

"עצם הויכוח עם משה רבינו עליו השלום - רבן של כל ישראל, מראה בעליל על גדולתו של נח ...

אחר כל ההערכה, השיר והשבח, במדרגתו הנפלאה של נח הצדיק -

התורה הקדושה, עצמה, רמזה לנו על פגם חמור, בשיעור קומתו של נח.

רמז זה, גילו לנו חז"ל הקדושים, על הפסוק (בראשית, ז' - ז'), 'וַיִּבֶא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ, וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ, אֶל הַתֵּבָה, מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל' -

אף נח, מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים ²¹.

עוד איתא במדרש (בראשית רבה, פרשה לב', ו'), אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, נֹחַ מְחַסֵּר אֶמְנָה הִיא, אֱלוּלֵי שֶׁהִגִּיעוּ הַמַּיִם עַד קֶרְסְלָיו - לֹא נִכְנַס לַתֵּבָה,

רבים הם בעלי המחשבה, שעמדו על מבוכה זו, שנח הצדיק, למרות כל מעלותיו הנשגבות, יהיה נגוע בחיסרון האמונה -

הלא הבורא יתברך בוחן לבבות וכליות, ולפניו נגלו כל תעלומות לב -

ואיך התורה הקדושה מפזרת שבחים על נח ברמה עליונה ... בזמן שהוא פגום בעיקר העיקרים, היא האמונה השלימה".

ו. וכדי ליישב את קושייתו, תירץ, וז"ל:

²⁰ בספרו החשוב "ישירי לב", כרך א', עמודים מז' - נד'.

²¹ רש"י, שם.

"בסייעתא דשמיא, נשתדל גם אנו עם דל שכלינו ליישב סתירה זו,
הן ידוע, שהמצוות בהם חייב האדם, מתחלקות לשתיים,
חובות האיברים - הם התרי"ג מצוות, עשה ולא תעשה, ציצית, תפילין, לולב,
סוכה, וכדומה,
חובות הלבבות - הם, יראה, אהבה, קדושה, טהרה, אמונה, וכדומה.
חוץ מקו זה, המפריד בין שניהם. ישנו עוד שינוי עצום ובולט למאוד, בין חובות
האיברים לחובות הלבבות -
כי עם הרצון הטוב, וידיעה מוקדמת, בפרטי ההלכות השייכים לכל מצווה
מעשית. יש ביכולת האדם, לקיים המצווה כהלכתה ושלמותה, במאה אחוז ...
לא כן בחובות הלבבות, המצב שונה לגמרי -
להם אין גבול וסוף -
וכמה שהאדם יגדל ויתעלה, אפילו אם להמדרגה העליונה יגיע, בחסד,
בביטחון, תמימות, קדושה, טהרה וכו' -
הדרך ארוכה עדיין להשלמות האמיתית, ודרוש מאבק חזק ועלייה מתמדת -
היות ומעלות האלה, אינם מוגדרים לשיעור מסויים, כמו הלכות מעשיות".

ז. והמשיך לבאר בזה עוד, וז"ל:

"אמרו חז"ל²², אלמלא בא הקב"ה עם בריותיו בדין, אפילו אברהם יצחק
ויעקב - אינם יכולים לעמוד לפניו מפני התוכחה,
ויש להבין, באיזה חלק של מצוות מדובר אצל אבות העולם -
אם בקיום מצוות עשה ולא תעשה, הלא התורה העידה עליהם שקיימו כל
התורה כולה, אפילו מצוות דרבנן²³ ...

²² ערכין, יז' ע"א.

²³ קידושין, פב' ע"א.

ומוכרחים אנו לומר, שתוכחה זו, היא בעניין חובות הלבבות, כי כמה שמעמיקים וחודרין לעומק טהרת הלב, מרגישים שעומדים אנו עדיין בחוץ. מובן מאליו, שהאמונה היא גם כן עניין דק למאוד, וכמה שזכינו להשיג במידה זו, אין זה אלא נוגע בקצהו,

אבל לאמונה השלימה, הדרך עדיין רחוקה למאוד, עבודה רבה, ויגיעה נפשית עצומה, ומאבק עצום, נחוצים לכך - כדי להגיע באמת להאמונה השלימה ...

מי לנו גדול מדור המדבר יוצאי מצרים, דור דעה, דור מיוחד במדרגתו העליונה ומעלותיו הנשגבות. דור מסוג זה, לא היה ולא יהיה עוד לפני ביאת משיח צדקינו,

בשעה שבא משה רע"ה בשם ה', לבשר להם שהגיע זמנם להיות נגאלים, התגובה היתה ²⁴ 'ויאמן העם' ... אף על פי כן, אחרי שיצאו ממצרים, וראו כל כך נסים ונפלאות ... מיד שראו את מצרים נוסע אחריהם ²⁵ 'ויראו מאוד' ...

כאן כלתה האמונה שלהם, והיה צריך עוד להתעלות יותר באמונה ... ²⁶ 'ויאמינו בה' ובמִשְׁחָה עֲבָדוֹ' ...

המצב הזה, חוזר על עצמו כל זמן היותם במדבר ... הרי, שמידת האמונה גדולה מארץ מידה, ורחבה מיני ים.

ולפי כל הנ"ל, מובן מאליו, שאין לתמוה כל כך על מדרגתו של נח, שהיה צדיק תמים וכו' -

ובכל זאת, מאמין ולא מאמין -

מדרגתו של נח, היתה, גדולה למאוד, כפי שהתורה עצמה העידה עליו -

אבל אמונתו היתה מוגבלת, עד כאן ותו לא". עד כאן דבריו הנפלאים.

²⁴ שמות, ד' - לא'.

²⁵ שמות, יד' - י'.

²⁶ שמות, יד' - לא'.

ח. הנה, דרשו רבותינו ז"ל (נדרים, סד' ע"ב):

"תניא, ארבעה חשובין כמת. עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים".

והטעם בכל ארבעה אלו שחשובים כמתים, יבואר בסייעתא דשמיא בטוטו"ד:

כי הנה בפסוק (במדבר, יט' יז'), "וְלָקַחוּ לְטָמֵא מֵעֵפֶר שְׂרֵפֶת הַחַטָּאת, וְנָתַן עָלָיו מִיַּם חַיִּים אֶל כָּלֵי" -

וצריך ביאור בזה, וכי יש מציאות חיים במים.

אלא, שהביאור בזה, הוא, שכאשר נתבונן במים המכונסים בבור, נראה שהם מעופשים,

ולעומת זאת, כאשר הם זורמים במעיין וכיו"ב, הם ראויים לשתיה -

וכל כך למה, מפני שיש בהם חיות.

והנה, טָבַע טָבַע הקב"ה בברואיו,

כוח עצום, כוח שנקרא "מידת הנתינה".

וכשהאדם אינו נותן, הרי הוא חשוב כאותם מים המכונסים בבור, שבאים למצב של התעפשות.

ומשום כך, נחשב העני למת. שהרי אין לו ממה לתת.

וכמו כן, המצורע שנמצא בהסגר מחוץ למחנה, ואינו יכול לתת מאומה, נחשב למת.

וכן הסומא, שאינו רואה, ואינו יכול לראות במה חבירו חסר, וממילא שאינו נותן מעצמו, נחשב למת.

והגדול שבכולם -

הוא, מי שאין לו בנים, שהרי, טבע האדם להיטיב עם בניו, וכמו שנתבאר,

ואם כן, בשעה שאין לו בנים, נחשב הוא למת.

ט. ולפי המבואר, יובן, היאך ירד נח מַמְדַּרְגָּתוֹ וּמְדַרְגָּתוֹ כשיצא מן התיבה,
עד כדי כך שנעשה חולין,

דכיוון שלא העניק מעצמו לאחרים -

הרי נעשה כל מה שיש לו, כאותם מים המכונסים בבור, שנעשים עכורים.

וכמו כן, יובן היטב, מדוע נדרש נח לגנאי,

כדי, להורות לדורות הבאים, שהמכנס ומנכס את מה שיש לו לעצמו -

מאבד אף את מה שיש לו -

וכמאמר הכתוב (בראשית, ט' - כ'), "וַיִּחַל נֹחַ".

ומכיוון שמצוות "חסד", היא מצווה השייכת - למצוות של חובות האיברים, ואף
למצוות של חובות הלבבות,

ונח נצטווה לעשות בתיבה "חסד", וכמו שביארנו והוכחנו לעיל - מהפסוק
(בראשית, ו' - יד'), "וַיִּכְפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֶּפֶר",

עשה נח את אותה המצווה, רק בחלק של חובות האיברים, שהוא עניין הצלת
בעלי החיים,

אך לא עשה את אותה המצווה, עם חלק חובות הלבבות -

שהוא, להשפיע על האחרים, להאמין בהקב"ה, ולשוב בתשובה.

ומעתה, יובן, מה שְׁיָכַל היה נח להתווכח עם משה רע"ה,

שכן, בחלק המצוות, של חובות האיברים, הגיע לתכלית המעשה,

אך משה רע"ה, השיבו, שעיקר העיקרים, הם המצוות של חובות הלבבות -

ומי שאינו מושלם, הדק היטב - היטב הדק, במצוות אלו -

מאבד אף את מה ששלו, וכפי שבואר.

ולפיכך:

אלו שדרשוהו לשבח -

הוא, מכיוון שסוף סוף הושלם בחלק המצוות של חובות האיברים. והיינו, מצוות "חסד", השייכת לחלק חובות האיברים.

ואלו שדרשוהו לגנאי -

הוא, מכיוון שסוף סוף לא השלים עצמו כאברהם אע"ה, וכמשה רע"ה, בחלק המצוות של חובות הלבבות. והיינו, מצוות "חסד", השייכת לחלק חובות הלבבות -

שהוא, להשפיע את שלך לאחרים.

יזכינו ה' יתברך, להשלים עצמינו, בחובות האיברים, ובחובות הלבבות, בשלימות האמיתית,

ואזי, נזכה להשפיע מכל הטוב, שנותן לנו ה' יתברך -

וממילא, אותה השפעה שנשפיע לאחרים, תתן לנו כוח ויכולת - של חיות אמיתית,

באשר, אנו מעניקים ונותנים את עצמינו לזולתינו, אמן.